

l'ingenu Salvioni), i l'enllaçava amb Brescia *renada* «frana» i Cremona *runà* «franare», tot preguntant-se si hi havia relació amb *run* «fiumicello» (BDR III, 74n): almenys la forma milanesa ha d'anar amb el nostre mot (potser amb contaminació els altres?)³

El parent més segur i il·luminador el trobem més enllà (quantes vegades «els extrems es toquen»). Ja fou el gran Ascoli (AGI II, 425-6) que en assenyalar el friulà *rudinaz* «calcinaccio» (o sigui precisament 'calçobre', com el nostre *runa*) el féu venir de RUDUS, i no val res la repugnància de M-L a admetre-ho (REW, 7431) a causa d'un venec *ruvinazzo* (o italianitzat com *rovinaccio*), car és aquest el que haurà perdut la -D- de RUDERA/RUDENA, impellit o no pel parònim: vist que el nou Pirona ja recull un antic *arudanaç* en el friulà del S. XV, i Alessio (tot confirmant frl. mod. *rudinaz* «calcinaccio, sfasciume») ens aporta una preciosa confirmació del nostre RUDENA (que així ja deixa de ser mera hipòtesi) en un document de Treviso del S. XIV: «fangum, lapides et *rudenam*» (RFE xxxviii, 231). I ¿per què tant dubtar de la conservació de RUDUS en el Nord d'Itàlia? si tothom està d'acord a considerar que en singular és l'ètimon de l'emil *rud* 'fems', lomb. *rud, ruf*, Ticino *rus* id., engad *arud* 'jaç, sostre de palla', 'fullam d'aves que s'usa per a això', i en fi genovès *ruu* 'runa, enderroc' (REW, 7422), el friulà *rudine* «ghiaia» en pot ser un derivat en -INA o combinació d'això amb el plural col·lectiu RUDĒNA

¿Hem arribat així a una etimologia segura de *runa* i els seus parents romànics? No hi pot quedar altre dubte que la possibilitat d'una etimologia pre-romana. Això, prou, i em guardaria de descartar-ho. Ja s'insinuava una pista cèltica en la nota 1. Més base hi hauria potser per al sorotàptic, puix que té origen indoeuropeu el rus *rudá* 'mena, mineral de mines' (= anglès *ore*), amb el seu derivat *rudnik* 'mina, meners' (grans nus de runa i enderroc): té ben establerta parentela en les altres llengües eslaviques, amb amplificació en -s- ja el paleoslau *rušiti* 'trabucar, capgirar', rus *rušitijsja* 'caure, ensorrar-se', i probablement *nr-rusae* és 'ensorrada, arruïnada' en una inscripció sorotàptica de la frontera entre Galícia i Portugal, per a més detall i parentela indoeuropea menys vistent, veg. ROST. Així i tot, pensant que fóra més difícil justificar la *o* aragonesa (i pitjor si hi ha *au*) a base d'una amplificació imaginable RUD-N- (notem que en *rudnik* la -n- és de sufix de data merament russa), en les formes de Friül i el Vènet, i sobretot en la gran norma metòdica de l'economia d'hipòtesis, en aquest cas em decanto en contra del pre-romà.

DERIV · *Runada* and 'calabruixada' (DAG), una altra acc. ben allunyada de RUINA *Runals* NL (Ontinyent). *Runam*

Runar [DAG: val «cascajo grande» etc.], vivíssim en tota la terra valenciana: a tota la zona central (i fins a Morvedre i CastPna) és el gran mot usual per designar el lloc on es tiren escombraries mot que temps ha ja s'hauria d'haver generalitzat a tot el domini lingüístic bandeant els vergonyosos i bestials castellanimes *basural, escorial, basura* etc.

Del Xúquer cap al Sud apareix en massa en la toponímia, i com a apellatíu, i nom genèric, sobretot designant vessants de clapissa o tartera en les muntanyes (tinc nota de molts, que no detallo, tot i tenir-ne dades a mà: a Benigembla, Planes, Laguar, C-de-Castells, Altea, Benifato, Rellu) I no és solament això perquè a la costa de Moraira, «La Fustera és una platja de *runar* i alga»; a Simat de Valldigna «el barranquet del *Runar*. ho diuen perquè arrastra molta *runa*»; del mig de la serra El Carrascal «baixa un *runar*» (canal de clapissa) «que li diuen *El Meller*» Parcent, uns quants a la vall de Confrides, a la cara N. d'Aitana i en el vessant S. de Serrella («el Baciet és una font al mig d'aquell *runar*» pujant cap aquesta); «El *Runar* del Penyal Gros» Vall de Gallinera; una quinzena en els alts de Bèrnia: *Fonteta del Runar de la Nevara* de la banda de Xaló, el de la Galera de la banda de Callosa; *Ez runars d'Oltà* cap dalt de la diforme serra d'aquest nom, a Benissa; d'altres prop de la capçada del gegantesc Ponotx (Polop); *El Runar de la Mona* (*mona* 'turonet') a la Serra de la Pena de Sella ..., 1962-63. Variet local (amb terminació més mossàrab que acastellanada): *El Runéro*, *runar* que travesso prop del poble pujant de la Torre les Maçanes en direcció a Alcoi.

Runós «Dels núvols tal vegada, en l'infernàl masega, / baixa a sentir a sobre de l'ona 'l ronc brugit, / y d'enderroc *runosos* una ona l'arrossega, / caragolada en l'ayre com un mal esperit», esborrall de l'*Atl.* de 1867 VI, 60c, ja canviat tot el vers en la versió de 1877; per tant no l'imita d'ell Pons i Mass (*AlcM*).

Enrunar [1328; Lab 1840] tr. «cubrit de runa, *rudere aliquid implere*». En velles cançons populars: «Santa Agnès --- son pare --- ya'n mane als criats - que al pou fos tirada, / per voler de Déu - lo pou s'*enrunave*» 'omplir-se de runa, encegar-se' (reco a Menargues) (*Romillo*, 21.13); «que cada dia m'*enruno* - tres quarteres de llahó» 'ensorrar, tirar a terra (llavor)' ibid Sovint en l'*Atl.* (només des de la versió de 1877): «als puigs obren sepulcre los plans que s'esbadellen, / donat per clots y balmes de mort bells esbufecs: / ciutats ja no s'hi *enrunan* ni boscos s'hi escabellan, / d'un món en l'agonia mortal són los gemecs». «Colgades en sepulcres d'escuma les muntanyes, / de peus al fanc, responen ab crits y gemegor, / y s'ou, com si *enrunassen* mals Genis ses entranyes, / de cops, esllaviçades y enfondraments remor» (VIII, 4c; V, 5c; i VIII, 12, citat a *rossolar ROSSEGAR*). I ja medieval: «Per l'enderrocament dels dits murs, com dels alberchs qui eren contigües a aquells, són *enrunats* e embargats, e los camins ---» a 1328 (Rubio Vela, *Epist Val*, 216 50)

Usat a tot el Continent fins a la punta NO: 'colgar (la neu)': «per allà baixen llaveis: una vegada la neu va cuidar *enruná* l poble» Bono (1957), fins a l'extrem O · *enruná* 'colgar' en el Matarranya (a Pena-roja, BDC IX, 80); extrem S. 'omplir, la riuada, un terreny, de runa', Valor-Giner (1950 5), i en el sentit d'«omplir-se d'alluvions» el sento sovint fins al N. del País Val: «el barranquet s'*enruna*, el tapen» (les terres que carreteja), Vilanova d'Alcolea; «una gitaeta que no s